

Barbara Bogołębska*

Katedra Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej UŁ i kształcenie studentów z perspektywy 10 lat

Kierunek powstał w roku akademickim 2007/2008, z wcześniejszych, siedmioletnich doświadczeń Specjalizacji dziennikarskiej i Kodów komunikacji społecznej funkcjonujących w ramach filologii polskiej na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Łódzkiego. Popularność, jakimi się cieszyły specjalizacje, i krąg skupionych wokół tych specjalizacji współpracowników pozwalały myśleć o utworzeniu kierunku w mieście, w którym takich tradycji nie było (nie licząc prywatnych uczelni). Z perspektywy czasu widać, że decyzja, którą podjęli ówczesni dziekani Wydziału Filologicznego – prof. prof. Bogdan Mazan i Małgorzata Leyko była trafna, gdyż od początku istnienia kierunku cieszył się – i nadal cieszy – powodzeniem, a Katedra od lat kształci absolwentów, którzy zasilają kadrowo media lokalne, ogólnopolskie oraz instytucje okołomediálne.

Jednocześnie uruchomiliśmy studia licencjackie (stacjonarne i zaoczne) i magisterskie (najpierw zaoczne, a z czasem także stacjonarne).

Wraz z powstaniem kierunku powołana została Katedra Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej i kierownictwo tej jednostki powierzono prof. Barbarze Bogołębskiej. W ramach Katedry obecnie funkcjonuje Zakład Teorii i Praktyki Komunikacji, którym od początku kieruje prof. Grażyna Habrajska. W jego ramach rozwijają się unikatowe badania komunikologiczne (w tym komunikacja wizualna i reklama). Prężnie działa zespół radioznawczy, którym kierowała aż do śmierci w 2016 roku prof. Elżbieta Pleszkun-Olejniczakowa, a obecnie badania kontynuują i tradycje podtrzymują jej uczennice. Działały też: Zespół Naukowo-Badawczy Telewizji i Dokumentu Filmowego, zespół zajmujący się związkami mediów i pro-

* Prof. dr hab., Uniwersytet Łódzki, Wydział Filologiczny, Katedra Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej, e-mail: barbara.bogolebska@uni.lodz.pl.

pagandy oraz dyktatury – pod kierunkiem prof. Marka Ostrowskiego, a także kierowany przez prof. Konrada Tatarowskiego zespół badający niezależną kulturę, literaturę i dziennikarstwo.

Kadra Katedry trochę się zmieniała, nie zmieniała się tylko nasza sekretarka – Agnieszka Dyba. Wśród pracowników Katedry jest dwoje absolwentów naszych studiów. Tworzyliśmy od początku i tworzymy nadal zespół kompetentny, zaangażowany, odpowiedzialny, na który można liczyć.

W związku ze specyfiką kierunku i treściami kształcenia już w 2007 roku została podpisana umowa między Wydziałem Filologicznym i Wydziałem Ekonomiczno-Socjologicznym. Ważne decyzje dydaktyczno-organizacyjne podejmowała Rada, do której należeli: z Katedry – prof. prof. Bogołębska i Habrajska, a z Instytutu Socjologii – prof. prof. Bogusław Sułkowski i Marek Czyżewski. Umowy były sukcesywnie przedłużane; obecnie, w wyniku zaistniałej sytuacji kadrowej, jest to umowa o współpracy w prowadzeniu kierunku studiów. Współpracujemy głównie z pracownikami Zakładu Badań Komunikacji Społecznej, którym to zespołem kieruje prof. Czyżewski.

Zmieniała się sytuacja lokalowa Katedry: zaczynaliśmy w pomieszczeniach wydziałowych przy ul. Lipowej 81, potem w samodzielnym pałacyku przy ul. Gdańskiej 107. Korzystaliśmy z sal dydaktycznych na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym. Od dwóch lat mamy nowy gmach wydziałowy, w którym odbywają się wszystkie prowadzone zajęcia.

Programy studiów w znacznym stopniu mają charakter autorski. Kładą nacisk na kształcenie kompetencji komunikacyjnych, wiedzę kulturoznawczą i sztukę pisania, w mniejszym zaś stopniu na treści politologiczne. Zajęcia teoretyczne (np. Gatunki telewizyjne) przygotowują do medialnych zajęć warsztatowych (np. Dziennikarstwo telewizyjne), a dopełnieniem zajęć uczelnianych są praktyki (np. w redakcjach telewizyjnych). Pogłębieniem wiedzy programowej są treści specjalizacyjne i zajęcia do wyboru studentów – wydziałowe i uczelniane.

Studenci wybierają jedną z trzech unikatowych na gruncie polskim specjalizacji: dziennikarską (na pierwszym stopniu: Dziennikarstwo i krytyka medialna, na drugim stopniu – Odmiany specjalistyczne dziennikarstwa), PR-ową (pierwszy stopień – Reklama, design i komunikacja wizualna, na drugim stopniu – PR i branding) i Research medialny. By nadać specjalizacjom bardziej praktyczny charakter, zrezygnowaliśmy w nich z wykładów na rzecz konwersatoriów i zajęć warsztatowych często prowadzonych przez praktyków.

Dokonyjemy – w miarę potrzeb, sytuacji kadrowych i doświadczeń dydaktycznych – korekt w programach nauczania. Przyjęliśmy, by wykłady kierunkowe oraz seminaria magisterskie prowadzili samodzielni pracownicy naukowci.

Katedra prowadziła dziennikarskie studia podyplomowe (zawiesiliśmy je po trzech edycjach), organizowaliśmy też kursy dokształcające z zakresu komunikacji językowej.

Nasze studia chętnie wybierają studenci Międzyobszarowych Indywidualnych Studiów Humanistyczno-Społecznych, a także cudzoziemcy.

Zajęcia prowadzą pracownicy różnych wydziałów UŁ, szczególnie Wydziału Filologicznego i Ekonomiczno-Socjologicznego.

Regularnie kształcimy doktorantów w ramach wydziałowych studiów stacjonarnych – są w tym gronie nasi absolwenci, którzy ukończyli wcześniej studia dziennikarskie pierwszego i drugiego stopnia i podjęli trzeci etap kształcenia. Doktoranci – w ramach obowiązującego pensum i na umowę – prowadzą samodzielnie zajęcia dydaktyczne ze studentami.

Studenci odbywają zgodnie z przygotowanym regulaminem praktyki kierunkowe w mediach i instytucjach okołomedialnych. To znakomita okazja poznania prawdziwej „kuchni” mediów, często kończąca się propozycją współpracy.

Nasi studenci od lat współpracują przy organizacji Plebiscytu MediaTory – Studenckich Nagród Dziennikarskich – najbardziej prestiżowego wydarzenia studenckiego w świecie polskich mediów. Jesteśmy Katedrą partnerską plebiscytu. Studenci biorą udział w głosowaniu, wybierając swoje dziennikarskie autorytety i corocznie goszczą na uroczystej Gali Finałowej w Krakowie.

Prężnie działają liczne koła naukowe studencko-doktoranckie. Mają na swym koncie sporo osiągnięć: konferencje, publikacje, organizowanie spotkań z zaproszonymi gośćmi, działalność pozauczelnianą itp. To nasza prawdziwa duma i zarazem przyszłość.

Rekrutacja na studia stacjonarne pierwszego stopnia odbywa się na podstawie konkursu świadectw, zaś na studia stacjonarne drugiego stopnia – rozmów kwalifikacyjnych. Na studia magisterskie zgłaszają się absolwenci różnych kierunków studiów z całej Polski, także obcokrajowcy, często już z magisterium i współpracujący z mediami. Od początku kierunek jest jednym z najpopularniejszych w UŁ. Świadczy to o atrakcyjności oferty programowej i utrzymującym się poziomie studiów. Chociaż nie mamy już 13 kandydatów na jedno miejsce, a ponad 6, to wciąż jest dużo. Ostatnio znacznie zmniejszyła się liczba chętnych na studia zaoczne. Sytuacja jest podobna na całym Wydziale i Uniwersytecie. Wiąże to się z niżem demograficznym i utrzymującym się trendem.

Po kilku latach istnienia kierunku zaczęły powstawać nowe specjalności z odrębną rekrutacją: dziennikarstwo z językiem i kulturą niemiecką, kulturoznawstwo z dziennikarstwem, dziennikarstwo z językiem i kulturą francuską. Tę ostatnią specjalność prowadzimy do chwili obecnej. Były one i są dla kandydatów atrakcyjną ofertą, ponadto łatwiej dostać się na te specjalności niż na główny kierunek.

Uczestniczyliśmy w przygotowaniach nowego kierunku na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia – dziennikarstwo międzynarodowe. Poprzedziła go specjalność o tej nazwie. Kierunek komplementarny wobec głównego dziennikarstwa (z językiem rosyjskim i niemieckim) powstał w roku akademickim 2016/2017. Studia te koordynuje filologia germańska, nasza Katedra ma znaczący udział zajęciowy.

Współpracujemy z liceami: nasi potencjalni studenci odwiedzają nas na zajęciach, a pracownicy są zapraszani do szkół na zajęcia warsztatowe i wykłady.

Katedra corocznie tworzy komisję ekspercką i sprawuje merytoryczny patronat nad nagrodą Łodzi Akademickiej – Honor Academicus (opiniuje prace kandydatów-dziennikarzy). Bierze także udział w różnych działaniach opiniotwórczych, związanych z mediami i kształceniem dziennikarzy (np. KRRiT, towarzystwa naukowe, zebrania kierowników kierunków dziennikarskich uczelni publicznych). We współpracy z Uniwersytetem Warszawskim współorganizuje ogólnopolski konkurs wiedzy o mediach dla licealistów – obecnie mający już rangę olimpiady.

Zajęcia praktyczne (warsztatowe) prowadzą dziennikarze praktycy lokalnych i ogólnopolskich mediów: prasowi, radiowi, telewizyjni, redaktorzy portali internetowych. Także pracownicy działów public relations i agencji reklamowych. Funkcjonowanie kierunku umożliwiającą dwustronne umowy z mediami i agencjami reklamowymi. Pozwala to studentom poszerzać umiejętności kierunkowe podczas praktyk.

Mimo wielu obciążeń dydaktycznych (w tym stałych nadgodzin), pracownicy Katedry są aktywni naukowo, ich dorobek jest zauważany w kraju i za granicą: publikują, redagują punktowane czasopismo (dziennikarskie numery ogólnopolskiego kwartalnika „Acta Universitatis Lodzianis. Folia Litteraria Polonica”), biorą udział w konferencjach, organizują sesje i inne spotkania naukowe (np. w ramach cyklu „Rozmowy o komunikacji” czy zebrań naukowych Ośrodka Badawczego Myśli Chrześcijańskiej UŁ), otrzymują nagrody naukowe i odznaczenia, uzyskują tytuły i stopnie naukowe, należą do polskich i zagranicznych towarzystw naukowych, działają w komitetach PAN. Aktywność naukowa pracowników, w tym wydawane każdego roku monografie autorskie i zbiorowe oraz publikowane artykuły, jest widoczna w corocznej punktacji za działalność naukową i w dotacjach statutowych.

W 2011 roku w ramach Radia Łódź powstało Radio UL. Studenci dziennikarstwa prowadzą audycje i współpracują przy tworzeniu programów.

Wieloletnie starania prof. Elżbiety Pleszkun-Olejniczakowej i pomoc sponsorów doprowadziły w 2013 roku do otwarcia przy Katedrze profesjonalnego studia radiowego, które służy celom dydaktycznym i naukowym.

Trwają starania, by powstało także studio telewizyjno-multimedialne w gmachu Wydziału. Wcześniej, we współpracy ze Studiem Telewizyjnym INTV, studenci realizowali programy dla telewizji internetowej, a już od dłuższego czasu, w ramach umów z TVP Łódź – programy Studenckiej Telewizji UŁ – STUŁ.

Kilka razy w roku organizujemy ogólnopolskie i z udziałem gości zagranicznych konferencje naukowe, w których uczestniczą też dziennikarze i doktoranci. Bardzo nam zależy na działaniach integrujących środowisko akademickie z dziennikarzami, specjalistami od reklamy oraz PR-owcami. Współpraca z mediami to także wspólne publikacje.

Wydajemy skrypty i podręczniki polsko- i anglojęzyczne. W ramach programu Erasmus kształcimy w zakresie dziennikarstwa studentów obcokrajowców. Nasi pracownicy prowadzą wykłady w uczelniach zagranicznych. Odwiedzają nas także naukowcy zagraniczni. Studenci wyjeżdżają na studia w innych krajach UE oraz odbywają tam praktyki. Jest to możliwe dzięki podpisanym wielu kierunkowym i wydziałowym umowom z uczelniami partnerskimi.

Studenci uczestniczą w spotkaniach z autorytetami dziennikarskimi oraz w wydarzeniach ważnych dla Wydziału, UŁ i miasta. Organizujemy promocje książek. Studenci dziennikarstwa odnoszą sukcesy w profesjonalnych konkursach, odbywają staże w ogólnopolskich mediach.

Nasi pracownicy promują Wydział, jako Katedra bierzemy też udział w corocznych Festiwalach Nauki, Techniki i Sztuki oraz w działaniach Twórczego Uniwersytetu (sesje, publikacje).

Pracownicy Katedry działają w różnych komisjach wydziałowych.

Historia Katedry i prowadzonego kierunku jest wprawdzie krótka, ale optymizmem napawa wielość dokonań naukowych, dydaktycznych i organizacyjnych.